

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 december Hónapló

Lángh Júlia: Város, élet, halál

A belváros szűkebb környezetében, ahol élek, amikor Pesten vagyok, főként csak a turistákat látom, és a hazai lakosságból azokat, akik a turistákból élnek. Strázsálnak az utcán a becsalogatók, többféle nyelv alapszavaival fennen hívogatják a ráérős nézelődőket, hogy oda hozzá, az ő teraszára, kávéházába, éttermébe üljenek be, én meg csak szégyenkezem, ez szerintem eléggé bunkó viselkedés, és nem mentség, hogy máshol is így csinálják. Mondtam ugyanis valakinek, hogy micsoda szokás ez, lám, tényleg félázsiai népség vagyunk, de kiigazított: csak menj el a Quartier Latinba vagy a Rue Mouffetard-ba, egymást túlllicitálva, igen agresszíven viselkednek. (Én abban a szép nagy Párizs városban nemigen szoktam a turistaútvonalakon mozogni.) De, folytatta sokat utazó barátnőm, Görögország, Olaszország nagyobb városaiban is mindenütt ez a furcsa és rém közönséges módi dívik. Nem vigasztal, hogy jobb helyeken is ez megy.

Ha a turistatömeg kiszabadul a vendéglői hívogatók szorításából, a vásárcsarnokhoz vezető téren az illegális árusok sokaságába botlik. Egy férfi a nadrágzsebe mellett, kicsit rejtve a tenyerében, i-Podot mormolva mutogatja a szembejövőeknek, mije van, ahogy a beteges önmotogató tárja szét a kabátját. Azután, mert itt a közelítő tél, a kesztyűk évszaka, fülembé mormolják: akciós áron van, aranyos, pillantsa meg, mennyit adna érte... Az asszonyok nem fogják vissza magukat, blúzt, pulóvert magasra tartva, hangosan kínálják az árujukat. Mostanában új cucc bukkant föl: valaki szert tehetett egy nagy rakás egyforma dobozra, amelyekben színes nyelű kések sorakoznak. A sok árus mind ezt kínálja, de nagyon sokan vannak, ugyanazzal az áruval, és még sosem láttam senkit, aki venne tőlük. Ez így nem fog menni, gyerekek, egyszer szóltam is az egyik lánynak, hogy ha kevesebben lennének, és nem két-három méterre egymástól ugyanazt kínálnák, akkor talán jobban menne a bolt; egyetértett. De láthatóan nem ő volt a főnök.

Nagyon sokféle az utcán, az utcából élők népe. Egy szőke szakállas, fiatal férfi mindig könyvet olvas egy beugró lépcsőjén üldögélve a Belgrád rakparton. Hasonmását szoktam látni, szintén szőke szakállas és szintén mindig olvas a földön ülve a Múzeum körúton, ahol az antikváriumok kezdődnek. Mintha az ikertestvére lenne. Most nem olvas? – kérdeztem a napokban a Belgrád rakparttól, hülyén, hiszen látszott, hogy nem olvas, de szólt a kisorádiója. Hideg van hozzá, mutatta az ujjait, kesztyű kéne. Bizony. Ebben maradtunk. Ha legközelebb arrafelé megyek, viszek neki kesztyűt, van otthon tartalékom.

Válogatok, az az igazság, de erre nem vagyok büszke. Milyen alapon döntöm el, hogy kinek adok, kinek nem? Rokonszenv alapján. Vagyis szubjektíven, mert nem is tehetek másként, mindenkinek igazán nem tudok adni, és egyre többen vannak.

Időnként felbukkan, és akkor heteken át kószál itt egy fiatalember, furcsa testtartásban, a kúszás és a járás között mozogva, négy végtagját négyfelé vetve. És tolja a kifordított sapkáját a járókelők orra alá, sajnos meglehetősen agresszív modorban. Ezt nem lenne szabad, tudnia

kellene, de láthatóan nem tudja, hogy ezzel inkább elriaszt. És én abban sem vagyok biztos, hogy nem túlozza-e el a testi hibáit. Jár ide egy derékban megtört öregasszony is, szabályosan 90 fokban meghajolva a botjára támaszkodik, és lassan vonszolja magát. Egyszer aztán mit látok? A párhuzamos Molnár utcában, ahol soha egy lélek turista nem jár, és mások se sokan, ott megy ez az én öreg koldusasszonyom, ha nem is szálfá egyenesen, de a Váci utcai tartásához képest határozottan kevésbé görbén.

Koldusopera, gondolom, Bicska Maxi bandája, remélem, nem használják ki nagyon az öregasszonyt, aki szerintem keményen megdolgozik, ahogy egész nap, vagyis végig a munkanapján, természetellenesen meggömbülve tartja magát. Valaki figyelmeztetett, nézzem meg a kezét, mert előfordulhat, hogy a koldusmaffia (tényleg van ilyen?) fiatal lányokat öltöztet be. Megnéztem: öregecske volt a göcsörtös keze. Eszembe jut az a szegény fiú, akit végül is minden alap nélkül gyanúsítok, mert még ha igaz is lenne, hogy talán rájátszik az amúgy is meglévő kacskaságára, akkor is ez szörnyű nehéz feladat, és nyilván szívesebben végezne más munkát, ha lenne.

Ott van még a nagyon barna bőrű, nagyon picikére aszott, két lába nélküli öreg, vagy tán nem is olyan nagyon öreg, nem tudom. Jó helyet szemelt ki magának, és valószínűleg harcol is érte, hogy megtartsa: az úttest közepi járdaszigeten, ahol a járókelők szükségképpen megállnak, mert két ütemre vannak beállítva a lámpák. Nehéz lenne nem adni, ha, míg vársz a zöld lámpára, valahol a térded magasságában van egy picike fej, alatta, összehajtott pokrócon ül egy vékony test, mellette a két mülába, lekapcsolva. Egyszer, a piacról hazamenet, miközben mellette állva vártam, és már megszokta, hogy adok neki valamit, megkérdezte, a szatyromra bökve, hogy töltött paprikát főzök-e. Nem szándékoztam, de az egyszerűség kedvéért azt mondtam, igen. Hozzon nekem is, szólt utánam, miközben már indultam tovább.

A Máltai Szeretetszolgálat szerint idén télen lesz elegendő férőhely a hajléktalanszállásokon, szükség szerint bővíteni is tudják az ágyakat. Remélem, mert állítólag forró nyár után kemény telünk jön. Ha igaz.

Amikor még jó idő volt, gyakran ült a téren egy rokonszenves, jó arcú fiatal csellista fiú, egy lány kísérte hegedűn, klasszikusokat játszottak, derűs dallamokat, szívderítők voltak. Kérdeztem, hogy itt gyakorolnak-e, de a fiú elnevette magát, nem lehet itt gyakorolni, ahhoz jobban kell figyelni, itt most pénzt keresünk, mondta. Csak remélni tudtam, hogy a turisták kinyitják a bukszájukat.

November kezdete van, ilyenkor rendes ember nemcsak a városban sétál, hanem kimegy a temetőbe is. Halottak napja. Rossz vagyok, csak többévenként (talán sokévenként) egyszer tartom a hagyományt. Nyilván azért, mert más hagyományt sem szoktam megtartani. A togói fetiszta is rám piritott annak idején Birni N'Koniban, hogy nem tisztelem eléggé az ősök emlékét (nem tudom, honnan tudta). Lenn a faluban – egy hete még ott voltam – mindenki készülődött a halottak napjára, a buszon a szomszéd városból hazafelé ez volt az asszonyok fő témája, mennyibe került a virágosnál a koszorú, túl sok az, tudok én magam is koszorút csinálni... A szomszédom kicsit dohog, muszáj kimenni és rendbe hozni a sírt (negyvenegynéhány éve meghalt anyjáját), különben megszólják. Ő maga is jól körbenéz a kicsi temetőben (a falu is kicsi), és ő is megszólja azokat, akik elhanyagolják hozzátartozóik sírját. Azt is meséli, enyhe megvetéssel, hogy a falu gazdagjai között (van néhány) elkezdődött a versengés, hogy ki csináltat látványosabb, cifrább, nagyobb síremléket.

Már rég nem az ősök tiszteletéről van szó. Nem ülnek le beszélgetni, emlékeken merengeni, földidézni a halottról még élő anekdotákat, jeleneteket, inkább kimennek a temetőbe, és megváltják az emlékezést virágokkal, mécsesekkel és versengéssel, kinek szebb a sírja.

Kimentünk a Farkasrétibe a tizenkét éves kislányunkammal; most itt van Párizsból. Megálltunk a domboldalon a nehezen megtalált márványoszlopnál, dédszülők, ükszülők, dédnagynénik és bácsik hosszú sora, a feleségek neve és dátumai már nem szerepeltek, csak annyi volt az elhunyt férj után, hogy „és felesége” – amit a kislány nagyon zokon vett. Nekem ez eddig föl sem tűnt, a francia unokám érzékeny tekintete kellett hozzá, hogy én is méltánytalannak érezzem ezt. Igaz, az oszlop így is tele van már feliratokkal. Tömegsír, súgta bennem a kisördög, de rászóltam a nem idevaló szóhasználatért.

Szép volt a temető, majdnem minden síron friss virágok, mécsesek, lám, a városban is illőn megtartják a halottak napját. Meséltem Eszternek az őseiről, és közben arra gondoltam, hogy az afrikaiaktól tanultam meg, hogy az öregnek át kell adnia minden tudását az előző nemzedékről, az ősről, hogy a hagyomány folytatódjon. Már nem, mondjuk, mint a malinké királyok hőstetteinek története, hanem egyszerűen csak a családé. A családi anekdoták, pletykák, szokások továbbadása, amiken keresztül az életről szóló tapasztalatainkat, a világnézetünket, az erkölcsi és politikai nézeteinket is továbbadjuk. Vagy azt, hogy éppenséggel miért másként folytatjuk...

Sétánk közben feltűnt, hogy egyes sírokat, nem nemzeti nagyjainkét, hanem egyszerű állampolgárokét, nemzetiszínű szalag díszíti. Hallottam már róla, hogy 2002 után divatba jött a temetődíszítési versenyben a nemzeti jelleg hangsúlyozása; most láttam magam is. De a legtöbb helyen már piros-fehér-kék volt a szalag, a szabad levegő kiszívta a színt, és a fehér is sárgásszürkébe hajlott. Ugyanolyan földi hívság ez, mint kiírni a sírkőre, hogy miniszteri tanácsos volt, vagy főosztályvezető, gróf, főorvos az a szegény személy, akinek földi maradványai kukacoktól szétrágva rég nem azonosak az e világi pályáján viselt identitással. De az is lehet, hogy ez egyszerűen az én érzéketlenségem. Talán fontos ez is, legalábbis az utódoknak.

Hazajövet nézegettem kicsit a Farkasréti temető honlapjait, és feltűnt, hogy hajdani első szerelmem és későbbi igaz barátom, Orbán Ottó nincs ott a „nevezetes halottak” listáján. Nyomban szóltam a feleségének (nem szeretem azt a szót, hogy özvegye), tudván, hogy ő, nem úgy, mint én, azonnal képes intézkedni. Így is lett. Sőt azt is észrevette, ki mindenki nincs még ott feltüntetve, és küldött is erről udvarias figyelmeztetést az illetékesnek, aki kissé fölényes udvariassággal válaszolt, megadva egy honlap címét, NEKB (Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság), ahol viszont igenis mindenki jelen van a listán. Nem kérdeztem meg Orbán Julitól, hogy elégedett-e a válasszal, csak azt írtam neki, hogy Ottó most kicsit ironikus, ám szeretetteljes mosollyal néz le ránk. És magamban üzentem Toussaint-nek, a togói fetisisztának, hogy látod, mégiscsak tiszteletben tartom a halottak emlékét. Mert nagy a család, és akit szeretünk, az mind rokon.

Tetszik

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Lángh Júlia: Élet és halál urai** Sziklafalról lelökni, szalmakötegekbe burkolva felgyújtani, keresztrefeszíteni, vadállatok elé vetni,...
2. **Lángh Júlia: Rangkórság** Már akkor tudtam, hogy a jelképekből csak baj lehet, amikor...
3. **Lángh Júlia: Cigány lakodalom** Hajni gyönyörű volt a talpig fehér csipkében, igaz, szép szokott...
4. **Lángh Júlia: Októberi napok** Szép ősz van, sétaidő, de még mindig fáj a lábam,...
5. **Lángh Júlia: Tyúklopás és világvége** A napsütéssel vége a téli depresszióknak, a tavaszi kerti munkákkal...

Cimkék: Lángh Júlia